

בריאות הנפש בישראל – בדגש על אשפוז פסיכיאטרי

טלי שטיין, עו"ד
משרד המשפטים – מחלקת ייעוץ וחקיקה (חקיקה)

מהלך הדיון

- תחום בריאות הנפש – המצב הקיים
- מקור הקושי – על ייחודיות התחום
- אוכלוסיית נכי הנפש
- המסגרת החקיקתית
 - חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996
 - חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991
 - חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000
 - חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994
 - חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 –
וחקיקה בתחום, לרבות חקיקת המשנה **[לא יורחב]**
- תחום האשפוז הפסיכיאטרי
- מסקנות והצעות לצעדים בתחום בריאות הנפש

תחום בריאות הנפש – המצב הקיים

- אחד התחומים המוזנחים ביותר כיום, אם לא המוזנח ביותר
- כיום, בכללותו, תחת אחריות המדינה ולא תחת אחריות קופות החולים
- על-פי צו ביטוח בריאות ממלכתי (שינוי התוספות השנייה והשלישית לחוק) תועבר האחריות רק ביולי 2015
- חריג: התחום השיקומי (חוק שיקום נכי נפש בקהילה)

מקור הקושי

- תחום ש"הצרכנים" שלו מתקשים לזעוק את זעקתם
 - בשל המצב הרפואי ובשל הספקנות המוטלת ביחס לטענותיהם
 - לא תמיד בני המשפחות בעלי אינטרסים זהים
 - קושי ביצירת "ארגון-גג" אחד
 - לציבור ישנו דימוי שלילי על בתי החולים הפסיכיאטריים ועל התחום בכללותו
- ועל-כן << אנו צריכים להיות להם לפה

אוכלוסיית נכי הנפש

- מחלת נפש היא מחלה פיזיולוגית לכל דבר ועניין
- יש להבין מי נכלל (ומי ראוי שייכלל) באוכלוסייה זו
 - ובמסגרת כך: מהי "הפרעה נפשית"
- יש לאמוד את גודל האוכלוסייה, על תת-הקבוצות השונות

– ובכלל זה: הסובלים מהפרעה נפשית, נכי הנפש

התפתחות חיובית: השינוי שחל בתחום התרופתי

המסגרת החקיקתית

- חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996
- חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991
- חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000
- חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994
- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 – וחקיקה בתחום, לרבות חקיקת המשנה

חוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996

- תחולת החוק על חולה נפש
- סעיף 1 לחוק – סעיף המטרה: קביעת זכויות בסיסיות להן יהיה זכאי כל מטופל והגנה על כבודו ופרטיותו של כל מטופל
- סעיף 2 לחוק – הגדרת "מטופל"
- סעיף 5 – טיפול רפואי נאות
- סעיף 10(א) – המטפל מחויב לשמור על כבודו ופרטיותו של המטופל
- החוק כמעין חוק-יסוד

חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991

- חוק מתקדם לזמנו
 - ויחד עם זאת – טעון שינוי כולל
- חוק זכויות החולה מול חוק טיפול בחולי נפש
 - ישנה הלימה בין החוקים, אך גם הבדלים הנובעים מהשוני במכלול היבטיו של כל נושא
 - חוק טיפול בחולי נפש – חוק ספציפי ולכן גובר (במקרה של סתירה)
- מטרות החוק – הציבור והאדם הזקוק לטיפול רפואי
- עיקרי החוק

חוק שיקום נכי נפש בקהילה, תש"ס-2000

- מסמל את הרפורמה השיקומית בתחום בריאות הנפש
- סעיף 1 – מטרת החוק: "לשקוד על שיקומם ושילובם בקהילה של נכי הנפש כדי לאפשר להם להשיג דרגה מרבית אפשרית של עצמאות תפקודית ואיכות חיים, תוך שמירה על כבודם, ברוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו".

- יישום החוק

- מאפשר שיקום כוללני – והביא להגדלת היקף השירותים הניתנים ומספר מקבלי השירות
- ואולם – זכאי רק מי שמוכר כפגוע נפש בדרגת 40% לפחות

חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994

- קובע את סל שירותי הבריאות
- האחריות למתן השירותים – קופות החולים/ המדינה – התוספת השנייה והתוספת השלישית
- הניסיונות הכושלים בעניין העברת האחריות למתן השירותים בתחום בריאות הנפש
- עד שנת 2012

הרפורמה בתחום בריאות הנפש –

על קצה המזלג...

• הרפורמה בבריאות הנפש – 3 רכיבים:

1. מבני

2. שיקומי

3. ביטוחי

• צו ביטוח בריאות ממלכתי (שינוי התוספות השנייה והשלישית לחוק)

– שינוי בגורם האחראי למתן שירותים

• הצו כביטוי ל"רכיב הביטוחי" ברפורמה בתחום בריאות הנפש

– התקבל בשנת 2012, ואמור להיכנס לתוקפו ביולי 2015

• מטרת הרפורמה הכללית

תחום האשפוז הפסיכיאטרי

- כיום – תנאי האשפוז בבית החולים הפסיכיאטריים הממשלתיים הם קשים
- ומרבית בתי החולים הפסיכיאטריים הם ממשלתיים
- התרשמות בלתי אמצעית של ועדת גרמן מתנאי האשפוז הקשים
- עוד קודם לכן – בשנת 2010 נערך דיון וועדת העבודה הרווחה והבריאות בנושא

האם זה אומר שלא הרבה השתנה בעניין?

מסקנות והצעות לצעדים בתחום בריאות הנפש

- מליאת ועדת גרמן החליטה על הקמת תת-ועדה שמטרתה: לבחון את המצב של תחום בריאות הנפש ובתי-החולים הפסיכיאטריים, בפרט
 - מוצע לקיים עבודת תחקיר לבחינת מצב שירותי האשפוז הפסיכיאטרי כיום לאשורו
 - המצב בשטח
 - התקצוב
- הקווים שצריכים להנחות את הועדה, בתהליך העבודה ובגיבוש מסקנותיה:
 - על זכויות נכי הנפש להיגזר מהחקיקה בעניין תחום בריאות הנפש
 - חולה נפש הוא כמו כל חולה אחר – גם בתחום האשפוזים
- בכלל זה – שירותי בריאות השן במוסדות האשפוז הפסיכיאטריים
- מוצע כי תת-הועדה תונחה לבחון, בין היתר, את 2 ההיבטים הבאים:
 - הממשק בין בתי החולים הפסיכיאטריים וקופות החולים, בעידן שבו הצו לשינוי התוספות ייכנס לתוקפו (יולי 2015)
 - האם נדרשות רפורמות סטטוטוריות בחוק טיפול בחולי נפש

התייחסויות